

Weidevogelinventarisaties in de provincie Utrecht in 2014

Roy slaterus &
Frank Majoor

Sovon-rapport 2014/50

Weidevogelinventarisaties in de provincie Utrecht in 2014

Roy Slaterus & Frank Majoor

Sovon-rapport 2014/50

Dit rapport is samengesteld in opdracht van de

provincie :: Utrecht

Colofon

© Sovon 2014

Dit rapport is samengesteld in opdracht van de Provincie Utrecht

Illustratie omslag: Roy Slaterus

Wijze van citeren: Slaterus R. & Majoor F. 2014. Weidevogelinventarisaties in de provincie Utrecht in 2014. Sovon-rapport 2014/50. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
e-mail: info@sovon.nl
website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Gebiedsbeschrijving	3
3. Werkwijze	5
3.1. Doelstelling en methode	5
3.2. Veldwerk	5
3.3. Interpretatie en verwerking van de gegevens	6
3.4. Weersomstandigheden	6
4. Resultaten	7
4.1. Grutto	7
4.2. Overige weidevogelsoorten	8
4.2. Maatpolder	11
5. Conclusies	12
Verwijzingen	13
Bijlagen 14	
Bijlage 1: Verspreidingskaarten	14

1. Inleiding

In het voorjaar van 2014 is ca. 12.000 hectare aan agrarisch gebied in provincie Utrecht geïnventariseerd op weidevogels. Deze inventarisatie werd uitgevoerd door Sovon Vogelonderzoek Nederland in opdracht van Provincie Utrecht. Het primaire doel was het bepalen van de dichtheid aan Grutto's per gebied. Deze informatie wordt gebruikt bij het vaststellen van de begrenzing van weidevogelkerngebieden door de provincie. Er werden twee gebiedsdekkende inventarisatierondes uitgevoerd binnen het broedseizoen van de Grutto. Ook de overige aanwezige weidevogelsoorten werden op kaart ingetekend om informatie te verzamelen over hun huidige verspreiding.

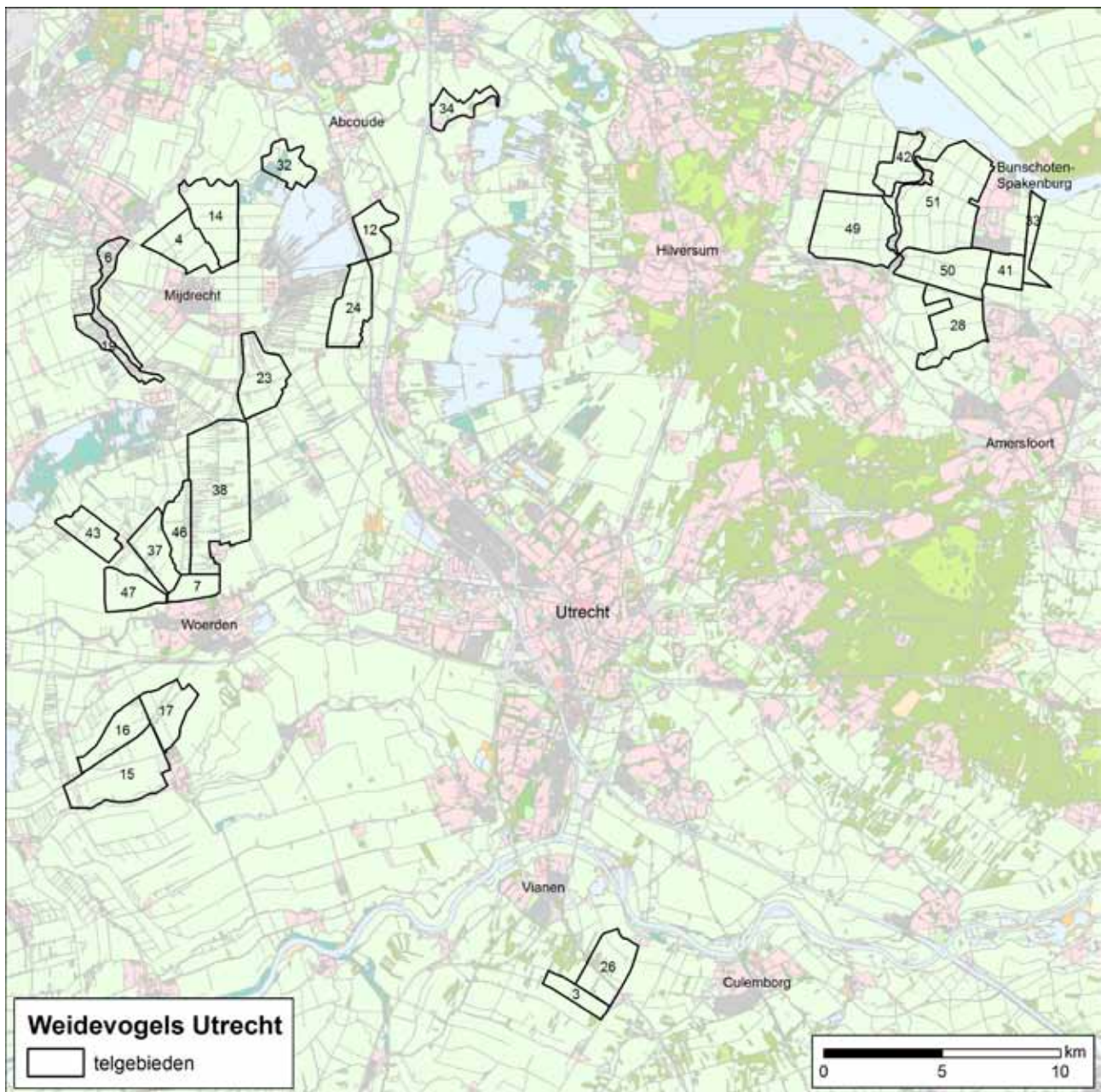
Het veldwerk werd uitgevoerd door inventarisatiemedewerkers van Sovon, te weten Frank Majoor, Klaas Jager, Symen Deuzeman en Roy Slaterus.

Inhoudelijke begeleiding werd verzorgd door Wolf Teunissen. Het benodigde kaartmateriaal werd vervaardigd door Dries Oomen en de opmaak van het rapport werd verzorgd door John van Betteray. Namens Provincie Utrecht waren Frank Bos en Yvonne van Dijke-de Graaf betrokken bij de totstandkoming en begeleiding van deze inventarisatie. Een woord van dank gaat uit naar de vele landeigenaren voor het verlenen van toestemming voor het betreden van hun percelen. Ook coördinatoren van de betreffende Agrarische Natuurverenigingen worden bedankt voor hun bijdragen aan het onderzoek, te weten Johan Benschop (Vianen), Karel Rietveld (Vianen), Rob Kole (Eemland), Gert Bieshaar (Eemland), Gerard van Zuijlen (De Venen), Henk-Jan Soede (Vechtvallei), Annemiek van Engen (Vechtvallei) en Anton de Wit (Lange Ruige Weide).

2. Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied bestaat uit 27 clusters van agrarische gebieden verspreid over provincie Utrecht, met name in de omgeving van Mijdrecht, Kamerik, Oudewater, Vianen, Abcoude en Eemnes. De deelgebieden liggen binnen de werkgebieden van de Agrarische Natuurverenigingen van De Venen (13 deelgebieden), Eemland (zeven), Lange Ruige Weide (drie), Vechtvallei (twee) en Vianen (twee). Het betreft merendeels grasland, dat in gebruik is als

wei- of hooiland, maar ook bouwland komt voor. In totaal gaat het om 12.611 hectare; dit is inclusief aanwezige wateren, wegen, bebouwing en (erf)beplanting. In tabel 1 worden de onderzochte deelgebieden en hun oppervlaktes opgesomd. Hierbij moet worden opgemerkt, dat de opgegeven namen als globale omschrijving dienen te worden beschouwd; deze kunnen enigszins afwijken van de gangbare topografische aanduiding.

Figuur 1. Ligging van onderzochte gebieden.

Tabel 1. Onderzochte gebieden.

plotnr	omschrijving	ANV-regio	hectare
32	Botshol	De Venen	271
4	Polder eerste bedijking Mijdrechtse Droogmakerij	De Venen	433
6	2e bedijking Mijdrechtse droogmakerij - Noord	De Venen	268
14	Polder Groot Mijdrecht	De Venen	608
24	Polder Oukoop	De Venen	474
7	Polder 's Gravensloot	De Venen	201
37	Polder Zegveld	De Venen	364
38	Polder Kamerik-Teylingens	De Venen	1389
43	Polder Zegvelderbroek	De Venen	310
46	Polder Kamerik Mijzijde	De Venen	339
47	Polder Rietveld	De Venen	335
19	2e bedijking Mijdrechtse droogmakerij - Zuid	De Venen	213
23	Wilnis-Veldzijde	De Venen	508
28	Zeldert	Eemland	578
41	Polder de Haar 2	Eemland	214
33	Ooster polder / grens Prov Gelderland	Eemland	179
51	Bikkerspolder	Eemland	1303
50	Polder de Haar 1	Eemland	602
42	Maat en noord polder	Eemland	314
49	Zuidpolder	Eemland	923
15	Polder Groot Hekendorp	Lange Ruige Weide	853
16	Polder Ruige Weide	Lange Ruige Weide	354
17	Polder Diemerbroek	Lange Ruige Weide	399
12	Broekzijdsche polder/polder Donkervliet	Vechtvallei	273
34	Aetsveldsche polder	Vechtvallei	231
3	Over Boeicop	Vianen	196
26	Polder Gouwenes Vierhoeven	Vianen	482

3. Werkwijze

3.1. Doelstelling en methode

De inventarisatie diende informatie te geven over de dichtheid aan Grutto's in de aangegeven gebieden. De inventarisatie vormt belangrijke input voor de (eventuele aanpassing van de) begrenzing van de Utrechtse weidevogelkerngebieden. In 2009 is een uitgebreide weidevogelkartering uitgevoerd. Gebieden die in 2014 zijn geïnventariseerd zijn a) gebieden met een lage weidevogeldichtheid binnen de voorlopige begrenzing en b) gebieden met een hoge weidevogeldichtheid buiten de voorlopige begrenzing. De inventarisatie diende te worden uitgevoerd in twee bezoekerondes.

Daarnaast diende de Maatpolder in Eemland te worden geïnventariseerd. Dit betreft een agrarisch gebied met een hoge dichtheid aan weidevogels, waarop het Utrechtse maatwerkpakket 'hoge dichtheid' van toepassing is. Hier dienden de weidevogels in vier rondes geïnventariseerd te worden.

Met betrekking tot de methode golden de volgende eisen:

1. De gebieden worden gebiedsdekkend onderzocht. Het betreft alle percelen met een voor weidevogels belangrijk agrarisch gebruik (grasland en bouwland) gelegen in het landelijk gebied.
2. Alle beheerde percelen (met een beheersovereenkomst voor weidevogelbeheer binnen het collectief beheerplan) worden gebiedsdekkend geïnventariseerd, ten einde de gruttodichtheid te bepalen. Alle niet-beheerde percelen (zonder een beheersovereenkomst voor weidevogelbeheer binnen het collectief beheerplan) zullen het liefst gebiedsdekkend worden bezocht. Is dit niet mogelijk, dan wordt geïnventariseerd vanaf de openbare weg en vanaf de percelen van de deelnemers die wel aan het beheerplan deelnemen. Is dit niet mogelijk, dan moet de aantallen geschat worden op basis van expert-judgement. Dit moet apart op kaart worden aangegeven.
3. De inventarisatie wordt uitgevoerd in twee rondes en moet betrouwbare informatie geven over de dichtheid aan Grutto's. Daarnaast worden ook alle andere weidevogels genoteerd (Kievit, Scholekster, Tureluur, Veldleeuwerik, Graspieper, Gele kwikstaart, Zomertaling, Slobeend, Patrijs, Kuifeend, Krakeend, Wintertaling, Kempmaan, Wulp, Tafeleend, Bergeend, Knobbelswaan, Watersnip, Kwartel en Kwartelkoning) geteld en ingetekend volgens de richtlijnen uit Handleiding Broedvogel Monitoring Projecten (BMP) (van Dijk & Boele 2011). De Maatpolder in Eemland

wordt viermaal bezocht waardoor betrouwbare informatie wordt verkregen aan de dichtheid aan weidevogels.

3.2. Veldwerk

Alle gebieden zijn gebiedsdekkend geïnventariseerd. Dat houdt in dat insteken gemaakt zijn over percelen om moeilijk vanaf openbare wegen te overziene gebieden te bekijken. Voor het betreden van percelen of kavelpaden is door de inventarisatiemedewerkers vooraf toestemming gevraagd aan de eigenaren. Notaties van waargenomen vogels vonden plaats volgens de richtlijnen van het BMP en werden via mobiele invoer opgeslagen. Daarbij is gebruik gemaakt van een tablet (veldcomputer) en het programma Obsmapp. Via autoclustering werden deze omgezet in territoria (broedparen), ten einde dichtheden te kunnen berekenen (territoria per 100 hectare). Dankzij de mobiele invoer zijn de waarnemingen nog dezelfde dag beschikbaar voor inzage voor personen die hiertoe gemachtigd zijn.

De inventarisatie is uitgevoerd in twee rondes en leverde informatie over de dichtheid aan Grutto's. De twee rondes werden uitgevoerd tussen 1 april en 10 mei met ten minste 10 dagen tussen elke ronde; dit zijn de zogenoemde datumgrenzen van Grutto die in BMP gebruikt worden bij het bepalen van territoria van deze soort. De eerste bezoekeronde werd uitgevoerd tussen 1 april en 23 april en de tweede tussen 22 april en 6 mei. Behalve Grutto's zijn ook alle andere weidevogels genoteerd (Kievit, Scholekster, Tureluur, Veldleeuwerik, Graspieper, Gele kwikstaart, Zomertaling, Slobeend, Patrijs, Kuifeend, Krakeend, Wintertaling, Kempmaan, Wulp, Tafeleend, Bergeend, Knobbelswaan, Watersnip, Kwartel en Kwartelkoning) volgens de richtlijnen van het BMP. De Maatpolder in Eemland is als enige gebied viermaal bezocht tussen eind maart en begin juni.

De meeste veldbezoeken begonnen rond zonsopgang en duurden tot in het begin van de middag. De af te leggen route werd aangepast aan de terreingesteldheid, de tijd van de dag en de weersomstandigheden. Gelet werd op territorium- en nestindicatief gedrag. Zang- en baltswaarnemingen waren het talrijkst en daardoor erg belangrijk. Waarnemingen als alarmeren, afleidinggedrag, nestvondsten en in mindere mate uitgevlogen jongen zijn vanzelfsprekend ook gebruikt.

3.3. Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld werden de waarnemingen, voorzien van een adequate broedcode, ingevoerd via een tablet. Later zijn deze ingevoerd in het autoclusterprogramma van Sovon en geïnterpreteerd conform de criteria zoals beschreven in van Dijk & Boele (2011). Voordelen van dit programma zijn dat alle veldwaarnemingen digitaal beschikbaar zijn en dat de interpretatie transparant en reproduceerbaar is. De ligging van de territoria kan vervolgens eenvoudig worden weergegeven in een GIS-bestand. De verspreidingskaarten die in bijlage 1 zijn opgenomen, zijn gemaakt met behulp van het GIS-programma Arc-GIS.

Alle verzamelde waarnemingen alsmede de daarvan afgeleide territoria zijn na afloop van deze inventari-

satie digitaal opgeleverd aan Provincie Utrecht en de betreffende Agrarische Natuurverenigingen.

3.4. Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt ook af bij hoge temperaturen. Daarom wordt hier een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2014 gegeven aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 2 zijn enkele variabelen samengevat. De inventarisatie is uitgevoerd tijdens gunstige weersomstandigheden; slechts enkele veldbezoeken werden gestaakt of vroegtijdig beëindigd vanwege een plotselinge weersomslag.

Tabel 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in de periode maart-juni 2014, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor langjarig gemiddelde (1981-2013).

Maand	Temperatuur		Zonuren		Neerslag (mm)	
	2014	Ref	2014	Ref	2014	Ref
Maart	8,4	6,2	203	122	26	67
April	12,1	9,2	175	174	58	42
Mei	13,2	13,1	192	207	102	62
Juni	16,2	15,6	228	194	30	66
Juli	19,8	17,9	204	206	137	81

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de inventarisatie gepresenteerd. Voor de bijbehorende verspreidingskaarten wordt verwezen naar bijlage 1. Op deze kaarten worden naast territoriumstippen ook 'ongebruikte waarnemingen' getoond. Dit zijn waarnemingen die niet voldoen aan de BMP-criteria die gebruikt worden voor het bepalen van territoria. Deze criteria verschillen per soort. In veel gevallen zijn meerdere waarnemingen nodig, waarvan ten minste een deel tussen bepaalde datumgrenzen. Omdat deze inventarisatie uit slechts twee bezoeken bestond, speciaal gericht op het vaststellen van gruttoterritoria (zie paragraaf 4.1.), konden relatief veel waarnemingen van overige soorten niet geclusterd worden tot territoria – iets dat met extra bezoeken in veel gevallen wel zou zijn gelukt (zie paragraaf 4.2). Omdat deze waarnemingen wel inzicht geven in de verspreiding van deze soorten, worden ze getoond.

4.1. Grutto

Omdat volgens de BMP-criteria gewerkt moet worden en een maximale betrouwbaarheid van de gruttodichtheden moet worden bereikt zijn de twee telrondes binnen de zogenaamde datumgrenzen uitgevoerd. Voor de Grutto liggen die datumgrenzen op 1 april en 10 mei. In het BMP is voor het vaststellen van een territorium vereist dat er minimaal twee waarnemingen zijn waarvan één binnen de datumgrenzen. In het geval dat slechts één telronde binnen de datumgrenzen valt zal het uiteindelijke aantal dus nooit boven het aantal van die telling uit kunnen komen; het kan hooguit minder worden. Door beide telrondes binnen de datumgrenzen uit te voeren wordt de kans dat dit laatste het geval zal zijn verkleind. Bij de planning is rekening gehouden met een periode van ten minste 10 dagen tussen opeenvolgende bezoeken, conform de BMP-methode.

Tabel 3. Aantallen territoria en dichtheden (aantal territoria per 100 ha) per deelgebied in 2014.

Nr	Omschrijving	ANV	Hectare	Territoria Grutto	Dichtheid Grutto
32	Botshol	De Venen	271	16	5,9
4	Polder eerste bedijking Mijdrechtse Droogmakerij	De Venen	433	48	11,1
6	2e bedijking Mijdrechtse droogmakerij - Noord	De Venen	268	8	3,0
14	Polder Groot Mijdrecht	De Venen	608	89	14,6
24	Polder Oukoop	De Venen	474	12	2,5
7	Polder 's Gravensloot	De Venen	201	2	1,0
37	Polder Zegveld	De Venen	364	45	12,4
38	Polder Kamerik-Teylingens	De Venen	1389	63	4,5
43	Polder Zegvelderbroek	De Venen	310	24	7,7
46	Polder Kamerik Mijzijde	De Venen	339	26	7,7
47	Polder Rietveld	De Venen	335	26	7,8
19	2e bedijking Mijdrechtse droogmakerij - Zuid	De Venen	213	6	2,8
23	Wilnis-Veldzijde	De Venen	508	19	3,7
28	Zeldert	Eemland	578	5	0,9
41	Polder de Haar 2	Eemland	214	8	3,7
33	Ooster polder / grens Prov Gelderland	Eemland	179	5	2,8
51	Bickerspolder	Eemland	1303	212	16,3
50	Polder de Haar 1	Eemland	602	59	9,8
42	Maat en noord polder	Eemland	314	75	23,9
49	Zuidpolder	Eemland	923	54	5,9
15	Polder Groot Hekendorp	Lange Ruige Weide	853	19	2,2
16	Polder Ruige Weide	Lange Ruige Weide	354	43	12,1
17	Polder Diemerbroek	Lange Ruige Weide	399	7	1,8
12	Broekzijdsche polder/polder Donkervliet	Vechtvallei	273	15	5,5
34	Aetsveldsche polder	Vechtvallei	231	11	4,8
3	Over Boeicop	Vianen	196	22	11,2
26	Polder Gouwenes Vierhoeven	Vianen	482	11	2,3

De systematiek van het BMP is er op gebaseerd dat er een bepaalde kans is om een individu van een bepaalde soort waar te nemen tijdens een telronde. Hoe meer telrondes er zijn, hoe groter de kans dat het desbetreffende individu een keer zal worden waargenomen. Door beide telrondes binnen de datumgrenzen te kiezen is dus de kans dat een individu volgens de BMP-criteria als broedpaar mag worden beschouwd maximaal.

Behalve het moment van de bezoekerondes speelt ook de intensiteit van het veldonderzoek een rol. Het is van belang dat de inventarisatie gebiedsdekkend wordt uitgevoerd. Op moeilijk te overziene plekken zijn daarom insteken nodig. Met name tijdens de tweede bezoekeronde, wanneer het gras inmiddels hoog is, kunnen Grutto's van afstand eenvoudig gemist worden. In lastig toegankelijke terreindelen met hoge dichtheden aan Grutto's zou dat kunnen leiden tot een onderschatting. Een goede dekking is dus cruciaal.

In tabel 3 worden de resultaten gepresenteerd met betrekking tot Grutto. Per deelgebied wordt het vastgestelde aantal territoria genoemd, evenals de daarvan afgeleide dichtheid (aantal territoria per 100 hectare). Voor alle gebieden geldt, dat zowel de beheerde als de niet-beheerde percelen zijn geïnventariseerd; er hoefde derhalve geen onderscheid te worden gemaakt tussen 'getelde' en 'geschatte'

aantallen (zie paragraaf 3.1). De vermelde oppervlaktes betreffen de gebieden zoals begrensd in figuur 1, inclusief aanwezige wateren, wegen, bebouwing en (erf)beplanting. Wanneer de exacte oppervlaktes van uitsluitend agrarische percelen (beschikbaar zijn en) zouden worden gebruikt, dan vallen die dichtheden iets hoger uit. Voor een vergelijking op het niveau van deelgebieden volstaan echter de hier vermelde waarden.

4.2. Overige weidevogelsoorten

In onderstaande tabellen worden per regio de resultaten voor de overige weidevogelsoorten gepresenteerd. Er wordt zowel een geschat aantal territoria als een geschatte dichtheid gegeven. Daarbij moet worden bedacht dat slechts twee bezoekerondes zijn uitgevoerd, die primair waren afgestemd op het bepalen van betrouwbare dichtheden van Grutto. Vooral voor soorten met late datumgrenzen en/of meerdere vereiste waarnemingen vormen onderstaande waarden derhalve een grove schatting. Dit komt bijvoorbeeld duidelijk tot uiting bij de meeste eenden, Scholekster en Tureluur. Ook de aanwezigheid van een nest van Velduil in Polder de Haar 1 werd pas na de tweede bezoekeronde vastgesteld. Voor het berekenen van de dichtheden is steeds gebruik gemaakt van het hoogste geschatte aantal territoria.

Tabel 4. Geschatte aantallen territoria per deelgebied in regio De Venen in 2014.

Soort	nr 4	nr 6	nr 7	nr 14	nr 19	nr 23	nr 24	nr 32	nr 37	nr 38	nr 43	nr 46	nr 47
Knobbelzwaan	8-9	4-5	8	2-7	4-7	7-8	8-9		8-9	29-41	3-5	4-6	3-6
Bergeend	9-11	0-9		8-13	0-3	7-9	3	5-7	2	0-13	0-1	1-4	0-1
Kuifeend	0-8	0-2	0-1	0-3	0-8	0-19	0-7	0-2	0-11	0-36	0-2	0-6	0-12
Krakeend	5-17	4-9	0-2	4-7	5-10	44-58	23-27	9-11	11-12	39-76	1-7	8-16	4-10
Slobeend	1-2	1-3	1-2	1-3	0-2	7-9	2-6	1-2	13-16	22-44	3-7	6-10	5-14
Zomertaling				0-4			1-2		0-1	1-5		0-1	0-2
Scholekster	14-21	0-36	0-4	23-24	0-13	21-27	7-12	7-9	18-22	0-61	8-12	8-13	9-11
Kleine Plevier									0-2	0-5			
Kievit	35-46	4-11	18-19	73-83	8-20	28-41	14-16	17-34	42-52	67-94	23-35	17-30	26-37
Wulp		1							1			1-2	
Watersnip													1
Tureluur	6-20	0-2	4	24-27	1-4	14-17	4-8	2-7	28-32	35-53	10-18	8-15	8-32
Veldleeuwerik			1	6	1	4			2	4		2	20
Graspieper	2			8-11				0-1		1		1	

Tabel 5. Geschatte maximale dichtheden in regio De Venen in 2014.

Soort	nr 4	nr 6	nr 7	nr 14	nr 19	nr 23	nr 24	nr 32	nr 37	nr 38	nr 43	nr 46	nr 47
Knobbelzwaan	2,1	1,9	4,0	1,2	3,3	1,6	1,9		2,5	3,0	1,6	1,8	1,8
Bergeend	2,5	3,4		2,1	1,4	1,8	0,6	2,6	0,5	0,9	0,3	1,2	0,3
Kuifeend	1,8	0,7	0,5	0,5	3,8	3,7	1,5	0,7	3,0	2,6	0,6	1,8	3,6
Krakeend	3,9	3,4	1,0	1,2	4,7	11,4	5,7	4,1	3,3	5,5	2,3	4,7	3,0
Slobeend	0,5	1,1	1,0	0,5	0,9	1,8	1,3	0,7	4,4	3,2	2,3	3,0	4,2
Zomertaling				0,7			0,4		0,3	0,4		0,3	0,6
Scholekster	4,8	13,4	2,0	3,9	6,1	5,3	2,5	3,3	6,0	4,4	3,9	3,8	3,3
Kleine Plevier									0,5	0,4			
Kievit	10,6	4,1	9,5	13,7	9,4	8,1	3,4	12,6	14,3	6,8	11,3	8,9	11,1
Wulp		0,4							0,3			0,6	
Watersnip													0,3
Tureluur	4,6	0,7	2,0	4,4	1,9	3,3	1,7	2,6	8,8	3,8	5,8	4,4	9,6
Veldleeuwerik			0,5	1,0	0,5	0,8			0,5	0,3		0,6	6,0
Graspieper	0,5			1,8				0,4		0,1		0,3	

Tabel 6. Geschatte aantallen territoria per deelgebied in regio Eemland in 2014.

Soort	nr 28	nr 33	nr 41	nr 49	nr 50	nr 51
Knobbelzwaan	11-12		2-3		7-8	
Bergeend		0-1		0-2	0-1	0-5
Kuifeend	0-6		0-3	0-2	0-6	0-15
Krakeend	2-5	5-14	4-6	5-25	14-18	35-73
Slobeend	0-2		0-1	3-5	3-6	4-13
Zomertaling			1			0-4
Scholekster	11-13	11-18	0-3	18-32	2-20	0-69
Kluut						0-2
Kleine Plevier			2			
Kievit	34-41	52-70	19-20	94-120	67-69	120-159
Tureluur	0-8	6-12	4-5	16-29	25-27	63-105
Velduil					0-1	
Veldleeuwerik		4		64		80
Gele Kwikstaart	1	7		3		1-3
Graspieper	7	7-10	10	58	11	35

Tabel 7. Geschatte maximale dichtheden in regio Eemland in 2014.

Soort	nr 28	nr 33	nr 41	nr 49	nr 50	nr 51
Knobbelzwaan	2,1		1,4		1,3	
Bergeend		0,6		0,2	0,2	0,4
Kuifeend	1,0		1,4	0,2	1,0	1,2
Krakeend	0,9	7,8	2,8	2,7	3,0	5,6
Slobeend	0,3		0,5	0,5	1,0	1,0
Zomertaling			0,5			0,3
Scholekster	2,3	10,1	1,4	3,5	3,3	5,3
Kluut						0,2
Kleine Plevier			0,9			
Kievit	7,1	39,2	9,4	13,0	11,5	12,2
Tureluur	1,4	6,7	2,3	3,1	4,5	8,1
Velduil					0,2	
Veldleeuwerik		2,2		6,9		6,1
Gele Kwikstaart	0,2	3,9		0,3		0,2
Graspieper	1,2	5,6	4,7	6,3	1,8	2,7

Tabel 8. Geschatte aantallen territoria per deelgebied in regio Vechtvallei in 2014.

Soort	nr 12	nr 34
Knobbelzwaan	2-3	0-1
Kuifeend		0-1
Krakeend	2-5	0-2
Scholekster	3	2-4
Kievit	12-21	27-32
Tureluur	8-10	6
Gele Kwikstaart		0-2
Graspieper		1

Tabel 9. Geschatte maximale dichtheden in regio Vechtvallei in 2014.

Soort	nr 12	nr 34
Knobbelzwaan	1,1	0,4
Kuifeend		0,4
Krakeend	1,8	0,9
Scholekster	1,1	1,7
Kievit	7,7	13,8
Tureluur	3,7	2,6
Gele Kwikstaart		0,9
Graspieper		0,4

Tabel 10. Geschatte aantallen territoria per deelgebied in regio Lange Ruige Weide in 2014.

Soort	nr 15	nr 16	nr 17
Knobbelzwaan	12-16	4-5	11
Bergeend	0-2	0-1	0-1
Kuifeend	0-20	0-19	0-17
Krakeend	13-24	13-29	8-17
Slobeend	6-8	6-10	0-2
Zomertaling		0-1	
Scholekster	4-23	3-18	2-12
Kievit	60-71	66-74	19-25
Watersnip	1		
Tureluur	12-19	16-22	3-5
Gele Kwikstaart	2		

Tabel 12. Geschatte aantallen territoria per deelgebied in regio Vianen in 2014.

Soort	nr 3	nr 26
Knobbelzwaan	0-1	6-8
Bergeend	0-1	
Kuifeend	0-2	0-2
Krakeend	4-6	5-6
Slobeend	1-7	
Scholekster	0-8	1-9
Kievit	39-58	53-67
Tureluur	10-16	4-9
Veldleeuwerik	1	
Graspieper	3	1

4.2. Maatpolder

In tabel 14 worden de resultaten van de onderzochte weidevogelsoorten gepresenteerd uit de Maatpolder in 2014. In tegenstelling tot de overige gebieden werden hier vier bezoekrondes uitgevoerd. In totaal werden 261 territoria vastgesteld, waarvan tweederde Kievit en Grutto betrof. Ook Scholekster en Tureluur komen in hoge dichtheden voor. De aanwezigheid van schaarse soorten als Zomertaling, Kleine Plevier en Bontbekplevier is verder het vermelden waard. Tijdens één bezoek werd zelfs een jagende Velduil waargenomen; in de directe omgeving was sprake van enkele broedgevallen (Gert Bieshaar mond. med.). Het aantal territoria van Rode Lijstsoorten (cf van Beusekom *et al.* 2005: Slobeend, Zomertaling, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik en Graspieper) bedroeg 119.

Tabel 11. Geschatte maximale dichtheden in regio Lange Ruige Weide in 2014.

Soort	nr 15	nr 16	nr 17
Knobbelzwaan	1,9	1,4	2,8
Bergeend	0,2	0,3	0,3
Kuifeend	2,3	5,4	4,3
Krakeend	2,8	8,2	4,3
Slobeend	0,9	2,8	0,5
Zomertaling		0,3	
Scholekster	2,7	5,1	3,0
Kievit	8,3	20,9	6,3
Watersnip	0,1		
Tureluur	2,2	6,2	1,3
Gele Kwikstaart	0,2		

Tabel 13. Geschatte maximale dichtheden in regio Vianen in 2014.

Soort	nr 3	nr 26
Knobbelzwaan	0,5	1,7
Bergeend	0,5	
Kuifeend	1,0	0,4
Krakeend	3,1	1,2
Slobeend	3,6	
Scholekster	4,1	1,9
Kievit	29,6	13,9
Tureluur	8,2	1,9
Veldleeuwerik	0,5	
Graspieper	1,5	0,2

Tabel 14. Aantallen territoria en dichtheden (aantal territoria per 100 ha) van onderzochte weidevogelsoorten in de Maatpolder in 2014.

Soort	Territoria	Dichtheid
Knobbelzwaan		2
Bergeend	6	1,9
Kuifeend	3	1,0
Krakeend	5	1,6
Slobeend	2	0,6
Zomertaling		1
Scholekster		18
Kleine Plevier		1
Bontbekplevier		1
Kievit	99	31,5
Grutto	75	23,9
Tureluur	33	10,5
Veldleeuwerik		4
Gele Kwikstaart		7
Graspieper		4

5. Conclusies

In de meeste gebieden kwamen de vastgestelde aantallen en de verspreiding van Grutto's tijdens beide bezoeken goed met elkaar overeen. Het ging dan meestal om verschillen van minder dan zes 'paren' per gebied. Hierdoor rolde een eenduidig beeld uit de bepaling van de territoria en het berekenen van de dichtheden. Slechts in zeven gebieden werden grotere verschillen vastgesteld tussen beide rondes. Dit gold voor de plotnummers 4 (48-59 'paren'), 6 (8-16 'paren'), 15 (19-26 'paren'), 16 (43-55 'paren'), 38 (63-75 'paren'), 47 (26-48 'paren') en 51 (212-311 'paren'). Omdat voor een territorium van Grutto twee waarnemingen vereist zijn, was het laagste aantal steeds bepalend. In de meeste gebieden kwamen Grutto's sterk geclusterd voor op een beperkt aantal percelen. Dit verspreidingsbeeld kwam tijdens beide telrondes duidelijk naar voren en hierin werden nauwelijks verschillen opgemerkt tussen beide rondes.

Ook van de overige weidevogelsoorten werden waardevolle verspreidingsgegevens verzameld. Door deze over elkaar heen te leggen wordt per gebied zicht-

baar welke delen meer vogels herbergen en welke minder. Vaak zijn de rijkste delen van de polders ook de plekken met de hoogste dichtheden aan Grutto's. Gebieden met dichtheden van meer dan ca. 10 territoria Grutto per 100 hectare leverden doorgaans ook de hoogste dichtheden aan overige weidevogelsoorten op.

Wel moet bedacht worden, dat slechts twee bezoeken zijn uitgevoerd, die primair waren afgestemd op het bepalen van betrouwbare dichtheden van Grutto. Vooral voor soorten met late datumgrenzen en/of meerdere vereiste waarnemingen moeten de hier gepresenteerde aantallen daarom worden beschouwd als een minimumschatting. Dit komt het duidelijkst tot uiting bij de meeste eenden, Scholekster en Tureluur. Door aanvullende bezoeken uit te voeren – zoals gangbaar in het BMP en hier in de Maatpolder gebeurde – kunnen nauwkeuriger gegevens over de aanwezige aantallen worden verzameld.

Verwijzingen

VAN BEUSEKOM R., HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER K. & THISSEN J. (*red.*) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

VAN DIJK A.J. & BOELE A. 2011. Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Petra Verburg (petra.verburg@sovon.nl)

provincie Utrecht

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

